

Υλικό προετοιμασίας

Πανελλήνιος Διαγωνισμός Ορθογραφίας

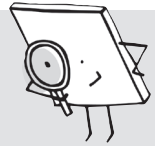

SUPER CONTEST

Κανόνας 1: δυσ ή δισ;

Λέξεις που μιλάνε για κάτι άσχημο και ξεκινούν με **δυσ-**, αυτό γράφεται με **ύψιλον**. Λέξεις που δείχνουν ότι το β' συνθετικό υπάρχει δύο φορές και ξεκινούν με **δι(σ)-**, αυτό γράφεται με **γιώτα**.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: δυσκίνητος, δύσπνοια, δυστυχώς, δυσοσμία, δισέγγονος, δισύλλαβος, δίτροχο, δίστηλο, δίκλινο

ΑΣΚΗΣΗ 1

■ Διάγραψε τις λέξεις που είναι γραμμένες λανθασμένα:

δίσκολος – δύσκολος	διώροφο – δυόροφο	δυσνόπος – δισνόπος
δισκίνητος – δυσκίνητος	δίωρο – δύωρο	δίμετρος – δύμετρος
δίστροπος – δύστροπος	δισέγγονο – δυσέγγονο	δυσχέρεια – δισχέρεια

Απάντηση

δίσκολος – δύσκολος	διώροφο – δυόροφο	δυσνόπος – δισνόπος
δισκίνητος – δυσκίνητος	δίωρο – δύωρο	δίμετρος – δύμετρος
δίστροπος – δύστροπος	δισέγγονο – δυσέγγονο	δυσχέρεια – δισχέρεια

ΑΣΚΗΣΗ 2

■ Συμπλήρωσε τη φράση με τη σωστή λέξη:

- Αυτός που έχει δύο πρόσωπα λέγεται:
α. διπρόσωπος β. δυπρόσωπος
- Τα νέα έκαναν τη γιαγιά να κλάψει, ήταν τόσο:
α. δυσάρεστα β. δισάρεστα
- Έλειπαν για δύο μέρες, έφυγαν για:
α. δυήμερο β. διήμερο
- Δεν τα καταφέρνω με αυτή την άσκηση:
α. δισκολεύομαι β. δυσκολεύομαι

Απάντηση

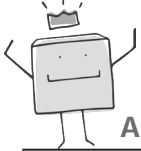
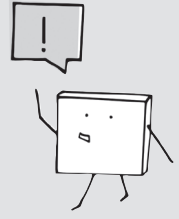
1. διπρόσωπος, 2. δυσάρεστα, 3. διήμερο, 4. δυσκολεύομαι

Κανόνας 2: ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΙΝΟΣ

Τα επίθετα που λήγουν σε -ίνος ή -ινός ή -ινος γράφονται με γιώτα. Υπάρχουν όμως και κάποιες εξαιρέσεις!!!

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: φθινοπωρινός, βραδινός, χάρτινος, ξύλινος

Εξαιρέση: φωτεινός, σκοτεινός, ορεινός, υγιεινός, φτηνός, ανεύθυνος, υπεύθυνος, ταπεινός, επικίνδυνος

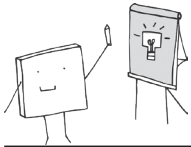
ΑΣΚΗΣΗ 3

■ Συμπλήρωσε με το σωστό ι (ει, η, ι, υ):

φωτ__νός	χειμερ__νός	φτ__νός	αντικρ__νός
μάλλ__νος	επικίνδ__νος	υγι__νός	γή__νος
ορ__νός	γυάλ__νος	αληθ__νός	φετ__νός

Απάντηση

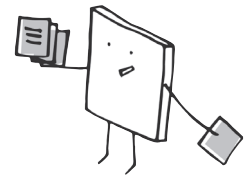
φωτεινός	χειμερινός	φτηνός	αντικρινός
μάλλινος	επικίνδυνος	υγιεινός	γήινος
ορεινός	γυάλινος	αληθινός	φετινός

ΑΣΚΗΣΗ 4

■ Βάλε Σ (σωστό) ή Λ (λάθος):

καθημερινός	☐	βραδυνός	☐
σκοτεινός	☐	νυχτερινός	☐
ταπινός	☐	ξύλινος	☐
ανεύθυνος	☐	εαρηνός	☐

Απάντηση

καθημερινός	☒ Λ (καθημερινός)	βραδυνός	☒ Λ (βραδινός)
σκοτεινός	☒ Σ	νυχτερινός	☒ Σ
ταπινός	☒ Λ (ταπεινός)	ξύλινος	☒ Λ (ξύλινος)
ανεύθυνος	☒ Σ	εαρηνός	☒ Λ (εαρινός)

Κανόνas 3: ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ι

Το -ι στα ουδέτερα ουσιαστικά είναι πάντα **γιώτα**. Έχουμε όμως λίγες εξαιρέσεις!

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: το παιδί, το σκυλί, το χαρτί, το σοινί

Εξαιρέση: το δάκρυ, το στάχυ, το βράδυ, το δίχτυ

ΑΣΚΗΣΗ 5

■ Υπογράμμισε τη σωστή κατάληξη:

το σακί/ή	το ψωμύ/ί	το βράδι/υ
το δάκρυ/ι	το αρνύ/ί	το κορδόني/υ
το αστέρι/η	το οξύ/ί	το παπή/ί
το κασέρη/ι	το πανύ/ί	το δόρι/ υ

Απάντηση

το σακί/ή	το ψωμύ/ί	το βράδι/υ
το δάκρυ/ι	το αρνύ/ί	το κορδόني/υ
το αστέρι/η	το οξύ/ί	το παπή/ί
το κασέρη/ι	το πανύ/ί	το δόρι/υ

ΑΣΚΗΣΗ 6

■ Αντιστοίχισε με το σωστό ι/η/υ, ώστε να γραφτούν σωστά οι καταλήξεις των λέξεις:

αγόρ__ •	...η	• αγάπ__
δάκρ__ •	...ι	• παξιμάδ__
πατίν__ •	...υ	• δίχτ__
σκέψ__ •		• πρόβλεψ__

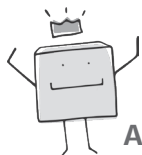
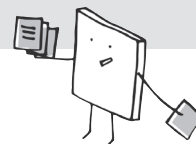
Απάντηση

αγόρ__	•	...η	•	αγάπ__
δάκρ__	•	...ι	•	παξιμάδ__
πατίν__	•	...υ	•	δίχτ__
σκέψ__	•		•	πρόβλεψ__

Κανόνας 4: ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΣΕ -ήστε -ίστε;

Τα ρήματα που τονίζονται στη τελευταία συλλαβή, γράφονται στη Συνοπτική Προστακτική με **ήτα**. Τα ρήματα που γράφονται με **γιώτα** στην προτελευταία συλλαβή, γράφονται στη Συνοπτική Προστακτική με **γιώτα**.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: απαντώ ▶ απαντήστε, τηλεφωνώ ▶ τηλεφωνήστε, προσπαθώ ▶ προσπαθήστε, καθαρίζω ▶ καθαρίστε, φροντίζω ▶ φροντίστε, ζωγραφίζω ▶ ζωγραφίστε

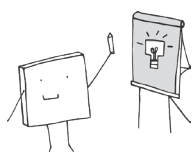
ΑΣΚΗΣΗ 7

■ Στο παρακάτω κείμενο λείπουν τα **-ήστε** και **-ίστε**. Συμπλήρωσέ τα, σωστά:

Ο Ιάσοντας τρελαίνεται να δίνει συμβουλές στους συμμαθητές του. Δίνει τόσες συμβουλές που δεν τελειώνουν. «Προσπαθ_____ να φέρεστε ωραία! Ζωγραφ____, χωρίς να βγαίνετε από τα περιγράμματα! Γεμ_____ τα παγούρια σας, πριν χτυπήσει το κουδούνι! Κρατ_____ γερά το κολατσιό σας, μη σας πέσει! Φροντ_____ να κάθεστε φρόνιμα! Ρωτ_____ εμένα για ό,τι χρειαστείτε! Διατηρ_____ την ψυχραιμία σας, μην κλαίτε με το παραμικρό!» Με τόσες συμβουλές, μικροί και μεγάλοι, τον φωνάζουμε περιπαικτικά «δάσκαλο!».

Απάντηση

Ο Ιάσοντας τρελαίνεται να δίνει συμβουλές στους συμμαθητές του. Δίνει τόσες συμβουλές που δεν τελειώνουν. «Προσπαθήστε να φέρεστε ωραία! Ζωγραφίστε, χωρίς να βγαίνετε από τα περιγράμματα! Γεμίστε τα παγούρια σας, πριν χτυπήσει το κουδούνι! Κρατήστε γερά το κολατσιό σας, μη σας πέσει! Φροντίστε να κάθεστε φρόνιμα! Ρωτήστε εμένα για ό,τι χρειαστείτε! Διατηρήστε την ψυχραιμία σας, μην κλαίτε με το παραμικρό!» Με τόσες συμβουλές, μικροί και μεγάλοι, τον φωνάζουμε περιπαικτικά «δάσκαλο!».

ΑΣΚΗΣΗ 8

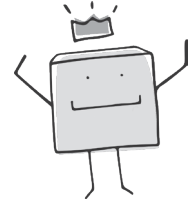
■ Σχηματίστε τη Συνοπτική Προστακτική (β πρόσωπο, πληθυντικού αριθμού) των παρακάτω ρημάτων:

αγαπώ – _____	καθαρίζω – _____
σκουπίζω – _____	μιλώ – _____
πατώ – _____	αδικώ – _____
κερδίζω – _____	χαρίζω – _____
σταματώ – _____	γυρίζω – _____

Απάντηση

αγαπώ – αγαπήστε
σκουπίζω – σκουπίστε
πατώ – πατήστε
κερδίζω – κερδίστε
σταματώ – σταματήστε

καθαρίζω – καθαρίστε
μιλώ – μιλήστε
αδικώ – αδικήστε
χαρίζω – χαρίστε
γυρίζω – γυρίστε

Κανόνας 5: ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ

Όταν μια λέξη τελειώνει σε φωνήεν και η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν, μερικές φορές χάνεται το τελικό φωνήεν της πρώτης λέξης. Τότε λέμε ότι η λέξη παθαίνει **έκθλιψη** π.χ. θα ανέβω ▶ θ' ανέβω

Μπορεί όμως να χαθεί το αρχικό φωνήεν της δεύτερης λέξης. Τότε λέμε ότι η λέξη παθαίνει **αφαίρεση** π.χ. θα έρθω ▶ θα 'ρθω

Όταν μια λέξη τελειώνει σε φωνήεν και η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από σύμφωνο, μερικές φορές χάνεται το τελικό φωνήεν της πρώτης λέξης. Τότε λέμε ότι η λέξη παθαίνει **αποκοπή**. π.χ. πιάσε το ▶ πιάσ' το

ΑΣΚΗΣΗ 9

■ Χαρακτήρισε τα πάθη των φωνηέντων, γράφοντας στο κενό: έκθλιψη, αφαίρεση, αποκοπή:

Μ' εσένα – _____	θα 'μαι – _____
Φέρ' το – _____	δώσ' μου – _____
τ' άστρο – _____	μου 'πε – _____
μ' έφερε – _____	να 'μουν – _____
δώσ' το – _____	απ' όλα – _____

Απάντηση

Μ' εσένα – έκθλιψη
Φέρ' το – αποκοπή
τ' άστρο – έκθλιψη
μ' έφερε – έκθλιψη
δώσ' το – αποκοπή

θα 'μαι – αφαίρεση
δώσ' μου - αποκοπή
μου 'πε – αφαίρεση
να 'μουν – αφαίρεση
απ' όλα – έκθλιψη

ΑΣΚΗΣΗ 10

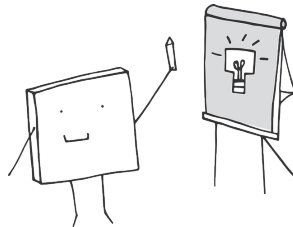
■ Φτιάξε τις ακόλουθες φράσεις, βάζοντας απόστροφο:

θα έλεγα: _____	σε αγαπώ: _____
του έφερα: _____	το έψαχνα: _____
σου είπα: _____	το ήξερα: _____
το έχω: _____	το όνειρο: _____

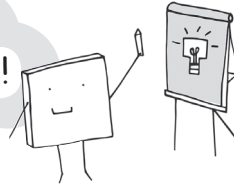
Απάντηση

θα έλεγα: θα 'λεγα
του έφερα: του 'φερα
σου είπα: σου 'πα
το έχω: το 'χω

σε αγαπώ: σ' αγαπώ
το έψαχνα: το 'ψαχνα
το ήξερα: το 'ξερα
το όνειρο: τ' όνειρο

Ώρα για επανάληψη!

1. Συμπλήρωσε τις λέξεις με **ι** ή **υ** ή **ί** ή **ύ**:

δ__σανάγνωστος

δ__σαρέσκεια

δ__δυμος

δ__πορτο

δ__κοπος

δ__σύχημα

δ__ποντο

δ__σπιστος

Απάντηση

δυσανάγνωστος

δυσαρέσκεια

δίδυμος

δίπορτο

δίκοπος

δυσύχημα

δίποντο

δύσπιστος

2. Λείπει το **δυσ/δισ/δί** από τις ακόλουθες λέξεις. Αντιστοίχησε με το σωστό:

___ύλλαβος •

δί

• ___ανάλογος

___επίλυτος •

δυσ

• ___κυκλο

___εύρετος •

δισ

• ___τροχος

___κλινο •

• ___υπόστατος

Απάντηση

___ύλλαβος

δί

___ανάλογος

___επίλυτος

δυσ

___κυκλο

___εύρετος

δισ

___τροχος

___κλινο

___υπόστατος

3. Παρακάτω δίνονται κάποιες λέξεις. Διάγραψε όσες είναι γραμμένες λανθασμένα και διόρθωσέ τις στις σειρές που ακολουθούν.

αποψινός, υπεύθυνος, ακίνδυνος, χαρμόσινος, κοκάλυνος, ανθυγιεινός, ελεπνός, χάρτυνος

Απάντηση

αποψινός, υπεύθυνος, ακίνδυνος, χαρμόσινος, κοκάλυνος, ανθυγιεινός, ελεπνός, χάρτυνος

υπεύθυνος, χαρμόσινος, κοκάλινος, ελεεινός, χάρτινος

4. Βάλε ✓ στις λέξεις που είναι γραμμένες σωστά:

στάχι	☐	σκαμνί	☐
σακάκη	☐	βράδια	☐
σκοτάδι	☐	δάκρυα	☐
χταπόδου	☐	οξύ	☐

Απάντηση

στάχι	☐	σκαμνί	☒
σακάκη	☐	βράδια	☒
σκοτάδι	☒	δάκρυα	☒
χταπόδου	☐	οξύ	☒

5. Αντιστοίχισε τα πάθη των φωνηέντων:

τ' ονειρεύτηκε	•	
σου 'πα	•	Αποκοπή
να 'χα	•	Έκθλιψη
απ' έξω	•	Αφαίρεση
σύρ' το	•	
απ' τον	•	

Απάντηση

τ' ονειρεύτηκε	•		
σου 'πα	•	Αποκοπή	
να 'χα	•	Έκθλιψη	
απ' έξω	•	Αφαίρεση	
σύρ' το	•		
απ' τον	•		

6. Αντικαθιστώ την υπογραμμισμένη φράση με αυτή που ταιριάζει:

A. Πήρε δώρο από όλα τα παιδιά.

α. από 'λα

β. απ' όλα

B. Θα βρίσκομαι κάτω από το σπίτι σου σε ένα λεπτό.

α. σ' ένα

β. σε 'να

Γ. Σε ευχαριστώ για τη βοήθεια!

α. Σε 'υχαριστώ

β. Σ' ευχαριστώ

Δ. Θα ήθελα πολύ να κάνουμε παρέα.

α. Θα 'θελα

β. Θ' ήθελα

Ε. Μου αρέσει να ακούω κλασική μουσική.

α. να 'κούω

β. ν' ακούω

Απάντηση

Α. Πήρε δώρο από όλα τα παιδιά.

α. από 'λα

β. απ' όλα

Β. Θα βρίσκομαι κάτω από το σπίτι σου σε ένα λεπτό.

α. σ' ένα

β. σε 'να

Γ. Σε ευχαριστώ για τη βοήθεια!

α. Σε 'υχαριστώ

β. Σ' ευχαριστώ

Δ. Θα ήθελα πολύ να κάνουμε παρέα.

α. Θα 'θελα

β. Θ' ήθελα

Ε. Μου αρέσει να ακούω κλασική μουσική.

α. να 'κούω

β. ν' ακούω

